

CIJENA lista: U pratplati za čitavu god. K 36.—, za polugodište K 18.—, tromjesečno K 9.—, mjesечно K 3.60, u maloprodaji 12 fil. pojedini broj. GLASI primaču se u uredništva trg Gustoza 1

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Pulj. trg. Gustoza 1. Uredništvo: Slatinska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIP MAIN u Pulj. — Ruks-pisati se ne vraćaju. Čak. rač. aus. post. št. 26.796.

Godina IV.

U Pulj. četvrtak 21. veljače 1918.

Broj 944.

RATNI IZVJESTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 20. (D. u.) Službeno se javlja: Na Monte Pertica izjavila se je neprijateljska navala uz teške gubitke po protivnika. Na ostaloj fronti mjestimice živahna djelatnost topništva. Čete su Linsingenove vojne skupine uznapredovale dalje u smjeru Rovno. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 20. (D. u.) Veliki glavni stan službeno javlja: Zapadno-bojište: Na raznim mjestima fronte topnička i minometna borba. Veći su izvidnički sunci, koje su Englezi poduzeli bili zapadno od Houfena, a Francuzi kod Jouvincourta i sjeverno od Reimsa, bili odbijeni. — Istočno bojište: S obje strane željeznice Riga-Petrograd bile prekoračene ruske crte, koje leže 20 kilometara pred našom dosadašnjom frontom. Slab je otpor neprijatelja kod Inzeema, sjeverno od željeznice, bio brzo skršen. Preko Dvinskog dalje prodrle su naše divizije dalje u sjeveroistočnom in istočnom smjeru. Između Dvinskog i Lucka nastavili smo napredovati u širokom odsječku. Preko Lucka uznapredovale divizije koracaju na Rovno. U naše je ruke palo preko 2500 zarobljenika, više stotina topova i velike množine vozova. — S ostalih bojišta ništa nova. — Ludendorff.

Rusija pristaje na sve.

Nova kapitulacija boljševika. — Rusija prihvata sve mirovne uvjete savezničkih delegacija. — I naše su čete sudjelovale pri vojničkim akcijama.

Berlin, 20. (D. u.) Državni je tajnik dr. v. Kühlmann pročitao tečajem svog današnjeg govora u državnom zboru ovu brzojavku bez žica: „Boljševička vlada u Petrogradu njemačkoj vladi: Vijeće se pučkih povjerenika vidi prinuđenim obzirom na stvoreni položaj, da izjavi svoj sporazumak za potpuni mir uz uvjete, koji su bili stavljani po izaslanstvima četvornog saveza u Brestu Litovskom“. (Poklici: „čujte, čujte!“ na svim stranama kuće.) „Vijeće je pučkih povjerenika izjavilo, da će odgovor na pobliže uvjete, stavljene po njemačkoj vladi, biti bezodvlačno predan“. (Poklici: „čujte, čujte!“ živahno gibanje u čitavoj kući.)

Beč, 20. (D. u.) Dopisni ured saznaje s upućene strane: Vijeće je pučkih povjerenika prihvatilo bez ikakvog pridržaja mirovne uvjete, postavljene po vlastima četvornog saveza u Brestu Litovskom. Time postignuti se novi preokret na istoku imade zahvaliti isključivo bezodvlačnom vojničkom postupanju protiv velikoruske republike. Jasno je samo o sebi, da je ova vojnička akcija, kao što uopće sve, što se poduzima na frontama, bila osnovana na sporazumku između obje ratne uprave. Ako se je dosad javljalo samo o napredovanju njemačkih sila, uzrok je tomu taj, što leži težište austro-ugarskih vojnih sila na južnom dijelu istočne fronte. Sjeverno od Pripjata stoje samo njemačke čete, i s obje strane željeznice Kovel-Rovno stajale u početku na raspolaganje samo njemačke sile. Pothvat naših četa visi samo i jedino o mjesnom položaju i razdiobi sila.

Austrijska zastupnička kuća.

Protiv poljskega kluba. — Zadoljevanje Ukrajinom. — Zastupnik Soukup protiv ukrajinskog izaslanika.

Beč, 20. (D. u.) Kuća je započela danas prvo čitanje proračunskog provizorija. Zastupnik je barun Götz podao u ime poljačkog kluba izjavu, kojom prosvjeduje proti otljepljenju Holma na ukrajinsku republiku, kao i proti tomu, što poljački zastupnici nijesu bili pripušteni na rasprave u Brestu Litovskom. Poljački klub želi mladju ukrajinskoj republici veliku budućnost, te se nada, da će se pitanja, koja se javljaju između Ukrajine i poljačke države glede narodnosnih prepornih pitanja izglediti u međusobnom sporazumku od naroda do naroda, bez sudjelovanja trećih. Osakađenje poljačke zemlje znači triumi njemačkog imperijalizma i porugu na pravo samoodredjenja poljačkog naroda. Sa zemljom koja pripada Poljskoj, imade poljačka država sama pravo da raspolaze.

Zast. dr. Konstantin Levicki pozdravlja pravo samoodredjenja Ukrajine uslijed utanačenja mira s njom, kao i izjavu pročelnika poljačkog kluba, da hoće Poljaci stupiti s ukrajinskom državom u prijateljske odnose. — Zast. Leo Winter kritizuje mirovni ugovor u Brestu Litovskom i izjavlja, da su se nesuglasice između Ukrajine i Poljske imale riješiti u sporazumku između oba naroda. Tečajem

izvoda zastupnika Wintera doviknuo je zastupnik Soukup ukrajinskom izaslaniku Severjuku, koji se je nalazio na galeriji, nekoliko uvredljivih poklika, proti čemu su ukrajinski zastupnici oštrim načinom prosvjedovali. — Potpredsjednik Tušar podijeljuje zastupniku Soukupu ukor i izjavljuje sažaljenje što se vrijedja zastupnik prijateljske države. — Zast. dr. Waldner izjavlja u ime saveza njemačko-narodnosnih stranaka, da odobrava njemački mir s Ukrajinom, kao što i to, što ministar izvanjskih poslova nije dao, da se mir izjavio radi poljačko-ukrajinskih pograničnih nesuglasica.

Zastupnik Adler želi, neka se njemačka vlada drži svojih prijašnjih uvjeta i neka ne polazi u Rusiju na daljnje vojne operacije. Obzirom na držanje socijalnih demokrata naprama proračunskom provizoriju, izjavlja dr. Adler, da njegova stranka ne može glasovati za nji to zato, što ne može ni moralno ni politički preuzeti odgovornost za ovaj rat. — Zastupnik Daszinsky izjavlja, da je raspravama u Brestu Litovskom ubileno povjerenje Poljaka. U buduću će između Ukrajine i Poljske postojati Alzacija-Lorena, na kojoj će obje države kroz desetogodišnja krvariti. — Zast. Höler izjavlja, da kršćanski socijalci poklanjaju grofu Czerninu potpuno povjerenje, da su njegovim vodjenjem rasprava zadovoljni i nadaju se, da će i odsele postupati kao pošten Austrijanac. Glede proračunskog provizorija izjavio, da otklanja paragrafiranu gospodarstvo ili ex-lex.

Iz Njemačke zastupničke kuće.

Državni tajnik v. Kühlmann na vjoruje boljševicima. — Bolzani pred razočaranjima. — Bolji izgledi i nada, da će se doći do mira.

Berlin, 20. (D. u.) U zastupničkoj je kući prije prvog čitanja mirovnog ugovora s Ukrajinom, držao državni tajnik dr. pl. Kühlmann duži govor, nakon kojega je pripočeo uz sveopću napetost bežičnu brzojavku boljševičke vlade glede prihvata uvjeta središnjih vlasti i dodao: Ova bežična brzojavka predoduje prema iskustvima, koja smo stekli bili sa bežičnim brzojavkama, za nas apsolutno valjani dokument. Na to smo odgovorili petrogradskoj vladi, da smo brzojavku primili, ali molimo za pismenu potvrdu njezina sadržaja kod naših linija. Nakon toga je odgovorila petrogradska vlada, da će vlada pučkih povjerenika bezodvlačno poslati pismeno saopćenje na naše linije. Prema iskustvu sa Trockijem i njegovim kabinetom ne bli hito, da u najširoj javnosti nastane možda dojam, kao da je sad sve glatko i jasno, kao da imademo mir već u džepu. Primjećujem to poglavito za to, jer hoću da jasno i iskreno mirovni volji njemačkog naroda, koju dijeli dakako i vlada, uštedim razočaranja. Dogodjaji će se sad razmjerno brzo razviti. Mi smo s našim saveznicima glede novih ovih činjenica stupili u izmjenu mišljenja. Kako je sva gradja u Brestu Litovskom bila opsežno već obrađena, obaviti će se sve u najkraće vrijeme. Izgledi su na mir sa pučkim povjerenicima uslijed utanačenja mira s Ukrajinom i uslijed s naše strane učinjenog vojničkog pritiska, kao što i uslijed izjavljenja stanovitih nada, koje su bez sumnje gojili u Petrogradu, postali znatno bolji. Može se izraziti nada, da ćemo sad doći do cilja; ali radosti radi velikog događaja pravog utanačenja mira podat ćemo se tek tad, kad se osuši crnilo ispod njega. (Živahne odobravanje.) Mislim, gospodo, da vam ne trebam posebice preporučiti prihvati predloga sa dodatkom ugovora. Dojaji, koji sam stekao vani, bio jest taj, da je javnost prihvatila ovo utanačenje olakočenjem i radošću i pozdravila ga kao prvi korak do bolje budućnosti, do skorog utanačenja sveopćeg mira, kojemu se svi nadamo u dogledno doba. — Zastupnik Gröber izjavlja u ime središta, da njegova stranka odobrava politiku vlade glede mirovnog ugovora s Ukrajinom i svega onoga, što je s time u savezu. — Zastupnik dr. David izvadja: Bežična brzojavka, koju nam je pripočeo državni tajnik, stavlja nas pred počve novi položaj. Ovaj radosni preokret iz Petrograda oživljava opet propalu već nadu na mir sa čitavom Rusijom. Naša će dužnost biti, nastojati oko toga, da ova nada opet ne propadne.

Mirovno i poljsko pitanje u njemačkom rajstagu.

Berlin, 20. (D. u.) U jučerašnjoj je sjednici glavnog odbora državnog zbora odgovorio državni tajnik dr. v. Kühlmann na pitanja, stavljena tijekom vijećanja, ovako: S našim smo saveznicima potanko raspravljali o zastupanju Poljaka kod mirovnih pregovora s Ukrajinom. Što ali nije moglo bilo doći do izmjene misli između zastupnika Ukrajine i Poljske, ležalo je u brzom utanačenju mira.

Okolnost, što boljševička vlada tako velikim i snažnim sredstvima postupa proti Ukrajini, dokazom je za to, da imade ondje živeža. Njemačka vlada svakako ne smije kasniti s opskrbom našega naroda. Kod konačnog se uredjenja granica može uzeti obzir i na kotare sa poljačkim pučanstvom, no valjalo je bilo osigurati mir, a ne ga možda radi pitanja zla holmskog okružja staviti na koncu. Trocki je bio zauzeo stanovište proti ukrajinskoj radi tek tad, kadno je vidio, da Ukrajinci ne tjeraju velikoruske politike. Nesigurnost radi toga, da li je ova ali ona vlada trajna, ne smije nas suzdržavati, da skupimo mir s onom vladom, koja postoji. U službenoj poljačkoj politici nije došlo ni do kakove promjene. Prava su Poljaka bila predmetom dogovaranja i utanačivanja s Ukrajinom. Državni tajnik smatra mir s Ukrajinom pretečom mira sa čitavom Rusijom. Time bi bilo dovršeno raspravljanje o političkoj strani mirovnog ugovora s Ukrajinom. U četvrtak će odbor raspravljati o gospodarskoj i pravnoj strani mirovnog ugovora.

* Odstup Robertsona i englesko novinstvo. Kako javlja „Nieuwe Rotterdamsche Courant“, navlaču je radikalni engleski list „Star“ na vladu. Ali i list „Westminster Gazette“ je nezadovoljan s odstavljenjem Robertsona. Odstavljenje Robertsona i imenovanje su Nordcliffe i vijesti, koje nas pogodjaju kao šaka po oku. Hoće dakle pospješiti pobjedu time, što na stranu guraju najvećeg poglavica glavnoga stožera, što ga Engleska u ovo doba ima, a poslužuju se Nordcliffeom, kako bi neprijateljske zemlje uvjerili, da su naši ratni ciljevi prevedni i dobri. Vlada je uvidjela, da je njezina položaj uslijed rasprava posljednih dana ozbiljno uzdrman. Donja je kuća ustrijiva, ali događaji su posljednih dana njezini ustrijivost stavili bili na tešku kušnju. Mnogi se zastupnici pitaju, nije li njezina dužnost, da pribavi svojim namjerama važnost, prije negoli zlo postane još većim. I „Globe“ najžešće napada na Loyda Georgea i traži, da odstuje Lloyd George, Bonar Law, Curzon i Millner.

* Gospodarstveno oružje. Havas javlja iz Pariza: Senat je pozvao vladu, da povlači sve moguće koristi iz gospodarstvenog oružja. Senator Perchet traži u listu „Petit Parisien“, da se ustanovi gospodarski savez antantinih vlasti in država, koje žive s njima u prijateljstvu, u svrhu, da dolaze u ruke antante sveukupne sirovine čitavog svijeta.

* Zračna navala na Calais. Wolffov ured javlja službeno iz Calais: Dne 18. veljače na večer bacala su četiri pomorska lijetala na pomorski kolodvor u Calaisu, kao i na susjedne barake s uspješnom bombe, te navalila dalje na tri reflektora. U barkama bija zamijećen požar. Jedan od reflektora bje razoren.

* Odjeci radničke stavke u Njemačkoj. Vrhovno je zapovjedništvo u Markama izdalo proglaš, prema kojemu stupa izvan kreposti sa danom 23. veljače pooštreno opsadno stanje, koje je bilo dne 31. siječnja proglašeno nad Berlinom i okollicom.

Političke vijesti.

Izjava Kameneva.

„Neue Zürcher Zeitung“ donaja: Dopisnik pariškog „Matina“ imao je dne 10. t. mj. u Stockholmu razgovor sa Kamenevom, koji je izjavio: „Pitujem u London i u Pariz, da vladama i javnom mišljenju razjasnim borbu, koju revolucionarna Rusija vodi proti njemačkom imperijalizmu, a za demokratski mir. Namjeravam doći u dodir sa ljudima, koji su istog mišljenja kao i ja.“

biti prekinuta. Iznajmljivoj predamo račun o našoj misli. Ovaj je zaključio dati kratke upute, od kojih nije nijedan odaslanik smio odstupiti. Granicu između Rusijom i Njemačkom ne smije ustanoviti mač, već volja naroda. Svaki bi drukčiji mir nosio u sebi klicu budućih ratova između Njemačke i Rusijom. — O posebnom miru je Kamenev izjavio, da nije jerotajan, a to tim više, jer bi maksimalistička vlada smatrala takav mir nesrećom. Malo je vjerojatno, da će Njemačka, u slučaju prekinuća pregovaranja, biti spremna, da opeta započne rat. — O ukrajinskom je pitanju rekao Kamenev slijedeće: „Ukrajinci su

nas izdali. Postojala su među nama formelna utanačenja, prema kojima bismo se morali međusobno podupirati i imati samo jednu frontu. Ukrajinci su za našim ledjima pregovarali sa grofom Czerninom. Za baljičko pitanje, koje je za Rusiju životno pitanje, nijesu se niti najmanje brinuli, premda su nam prisegli, da će u tom pitanju podupirati naše stanovište. Utanačenja i ugovore, potpisane od središnje rade, sinatramo da su bez vrijednosti. Isti će za nas uvijek ostati samo komad papira“.

Za naše narodno ujedinjenje.

Izjave za deklaraciju primio je Jugoslavenski klub novno od sljedećih: Jugoslavenska omladina grada Splita, žene i djevojke općine Gradac i Podzemelj, blagovske općine (okraj Kamnik), općine Zlatopolje, poglavarstvo općine Zlatopolje, seljani iz Znojila, Stržišća i Kala na Tolminskom (186 potpisa), žene i djevojke općine Vinica (Belokranjska), župa Tomaj na Gorickom (111 muških i 561 ženskih potpisa), žene i djevojke iz Kamenj, Vrtovin, Škrilje (ukupno 588 potpisa), žene i djevojke župne općine Bukovo na Gorickom (115 potpisa), sela Zakojca u župi Bukovo na Tolminskom (85 žena i djevojaka, kojima se je pridružilo još 50 muževa i mladića), općina Traa pri Kranju, trg Tržič na Gorenjem, općina Murski vrh-Zasad (okraj Ljutomer), svi bjegunci iz Gorickoga, koji se nalaze u Laškemtrgu u Štajerskoj, žene i djevojke iz župe Belevode pri Soštanj (108 potpisa), općina Poljica-Priko u Dalmaciji poslala je brzajavu izjavu za deklaraciju, zagrebački tipografi (246 potpisa), općina Vrbljenje pri Ljubljani, svećenici na dekanijskom sastanku u Rogatcu (rogaška dekanija), općina Sv. Ema (pri Pristavi), općina Nozbiše (pri Pristavi), općinari Kraljevice, općina Tihesno, žene i djevojke sela Siltje, Slope, Tatre, Orehek, Kozjane, Kovčice općine Materalje u Istri (uz daljnjih 671 potpisa), invalidi općine Zabukove pri Brežicah, ranjeni i bolesni vojnici nalazeći se u bolnici u Oaljku (ukupno 102), ostali muževi i mladići župe Sv. Miklauz nad Laškim, žene i djevojke župe Sv. Miklauz nad Laškim (414 potpisa), općina Mala vas (okraj Plju), žene i djevojke sela Megojnice općine Griže (109 potpisa), Zabukovec općine Griže (183 potpisa), Pongraška okolica općine Griže (104 potpisa), iz sela Griže (65 potpisa), bjegunci bjegunškoga taborišta u Brucku na Litvi (1577 ženskih i 598 muških potpisa), žene i djevojke općine Jezersko u Koruškoj (200 potpisa), muževi i mladići župe Polica pri Višnjgori (potpisali su svi do zadnjega 192 potpisa), žene i djevojke općine Pollca (300 potpisa), to je novih 103 potpisa), općina Loka pri Planini, žene i djevojke, muževi i mladići župe Sv. Janž na Vinokogori, žene i djevojke sela Griblje na Belokranjskom, osiguravajući zavod gov. živine u Materalji (Istra), općina Adlešidi (okraj Ceromelj), općina Kopriva, općina Ambrus, veliki broj općinara iz Kaštela Kambelovca kod Splita, općina Tinje, općina Milna (brzajavno), Jugoslavenska akademsko omladina u Gracu (brzajavno), sveukupno pučanstvo otoka Solte s 4226 potpisa (brzajavno), žene i djevojke župe Dobrnske, općina Križohel na Murskom polju, općina Bistrica pri Rusali, Kmečka općina Marija Gradec, žene i djevojke iz Gornjeg, Srednjega i Donjega Biltja pri Kranju, Slovenke općine Venenje u Saleški dolini, žene i djevojke iz Lelina, Ribnice na Pohorju i Arlice (190 potpisa), općina Loka pri Zidanomostu, općina Sv. Antun u Slov. Goricama, općina Andrejci u Slov. Gor., općina Cagona (okraj Sv. Lenart), općina Cotelinci (okraj Maribor), općina Zupetinci (okraj Maribor), odlučni narodni Slovenci u kupalištu u Rogatcu, Slatini, svećenici konavoskog dekanata, žene i djevojke župe Sv. Križ kod Kostanjevice (s 850 potpisa), žene i djevojke općine Raka na Dolenskom (s 1118 potpisa), okrajna općina Ribnica, žitelji mjesne općine Kastav, kotara Volosko-Opatija u Istri (s velikim brojem potpisa), žene i djevojke općine Jarše pri Kamniku (237 potpisa), općina Rateževo brdo, općina Celje, općina Janževobrd, općina Ključ, općina Smerje, općina Prem, žene i djevojke općine Smerje, žene i djevojke općine Prem, žene i djevojke općine Janeževobrd, žene i djevojke općine Čulj, žene i djevojke općine Ključ, žene i djevojke općine Rateževo brdo, općina Sv. Ana pri Tržiču (Gorensko), žene i djevojke župe Koprivnica u Štajerskoj, žene i djevojke župe Sv. Juraj pri Ščavnici (1866 potpisa), hrvatske žene i djevojke u Bernu kraj Pazina u Istri (225 potpisa), učiteljski zbor pučke škole u Dolu, štedionica i posušnica u Dolu i općinari općine Vodnjan u Istri.

Hvala svima! „Jugoslavenski klub.“

Otok Solta za deklaraciju. Brzajavna pučanstva otoka Solte Jugosl. klubu: „Jugoslavenski klub, parlament Beč. 1. Potpisano sveukupno pučanstvo otoka Solte najvećim odusevjenjem i najčvršćom odlučnošću potpuno usvaja deklaraciju Jugoslavenskog kluba u Beču od 30. svibnja 1917. videći u njezinom ostvarenju jedine preduvjete k boljoj budućnosti i blagostanju rascijepkanog našeg trojimenog naroda. 2. Uvidja, da je za što skorije oživotvorenje spomenute deklaracije potrebiti slozni rad svih narodnih sila, osobito narodnog predstavnštva u hrvatskom saboru. Stoga pozivljemo i zaklinjemo hrvatski sabor, u prvome redu njegovu većinu, hrvatsko-srpsku koaliciju, neka se u ovim sudbonosnim časovima stavi na opće narodno stanovište, te prihvati bečku deklaraciju, kao jedini put, koji vodi do ostvarenja našeg ideala Jugoslavije. 3. Želi što skoriji mir, koji će biti opći, trajni, ako bude proveden na temelju pravedne ravnopravnosti, slobode i bratstva svih naroda. 4. Izrazuje svoju najiskreniju zahvalu svima, koji nastoje oko ostvarenja ovakvog mira, napose Jugoslavenskome klubu i bratskom Českom savezu, kojima ujedno izrazenje potpuno pouzdanje i priznanje za njihov nesebični rodoljubni rad. Potpisano: Općinska uprava, 24 društva i do najzadnjeg stanovnika otoka, ukupno 4226 potpisa (!) original siljedi. Načelnik Hladinov; dr. Ante Hladinov, liječnik; zastupnici: Banić; Grohote; Calvagni; Gornje selo; Segvić; Srednje selo; Rubignoni; Donje selo i Maslinica; Bozić, predsjednik Šoltanske sloge; Ema Kalebčić rođjena Marović i Vilka Hladinov za šoltanske žene i djevojke.“

Iz slavenskog svijeta.

Iz Hrvatske. Pod naslovom „Kako je pri bratih“ priopćuje „Jugoslovani“ pismo iz Zagreba, u kojem se veli, da je ideja narodnoga ujedinjenja zahvatila već i u Hrvatskoj čvrsti korijen. Budući da su se zadnjih dana opazale razlike u poimanju deklaracijske politike, sakupili su se ovih dana opozicionarni krugovi, da poskrbe za koncentraciju. Poticaj i vodstvo je preuzela Starčevićeva stranka prava. U koncentraciju će stupiti osim Milinovića ljudi otoka „Novina“, „Glasa S. H. S.“, socijaliste i nekogi članovi koalicije, koji su nezadovoljni njenom sadašnjom politikom. Doći će također dalmatinski zemaljski zastupnici dr. Drinković i dr. Krstelj, te židovni

srpske samostalne stranke Valerijan Prubićević i dr. Srgjan Budisavljević. — Madžari bi rado svrgnuli bana Mihalovića, ali ne će to učiniti već i za to, jer za sada nemaju za to mjesto pripravnoga ekapnenta; a takodjer ni za to, da na jugu monarkije još bolje ne usplamti misao samoodredjenja Slovenaca, Hrvata i Srba. Za sad im se čini da je bolje, ne izazivlju li mirne koalicije, koja je zadovoljna s vladinim stolicama. Ali ipak danas još nije moguće kazati, ne će li se lijevo krilo koalicije, s dr. Lorkovićem na čelu, odcijepiti i odlučno stupiti u red boraca za narodno jedinstvo.

Mi i oni... „Grazer Tagblatt“ i „Fagespost“ iznenada su ustanovili, da Jugoslaveni nijesu dođuše veleizdajnici, da su se junački borili, ali da traže previše, ako traže ostvarenje jugoslavenske deklaracije. Naša jugoslavenska deklaracija, uz koju pristajemo i mi, predstavlja međutim najveće jamstvo za jug monarkije, izraz je najveće vjernosti prava dinastiji i cijelokupnoj državi i morala bi u svakom pravom austrijskom rodoljubu izazvati čustvo udivljenja i harnosti za taj narod, koji je dao „Izvaji najbržu svoju krv i koji je, unatoč strašnoj nezahvalnosti, počinjenoj na njemu prije i tijekom rata, dokazao i u svojoj državopravnoj deklaraciji, da mu vijernost i ođnost nijesu tek puke riječi. Mjesto tog zasluženog priznanja, vele gradačke novine, da tražimo previše, pošto očitamo Nijemcima put na more. Mi pitamo gradačku gospodu, kako možemo njima oteti nešto, što je i po povjesti i po sadašnjem stanju naše? I naša bi Jugoslavija trebala, da imade direktan spoj sa českim industrijalnim područjem, a njemačke nam alpske zemlje očitaju taj spoj. Da li je liko od naših političara zatrazio pripojenje gornje Štajerske i Niže Austrije Jugoslaviji? Morao je umovati kao njemački političar izjaviti, to su doduše njemačke zemlje, ali oni nam očitaju neposrednu svezu sa Českom. Nije takva logika slična onoj pred sudom: Meni je trebao njegov zlatni lanac, radi toga sam ga uzeo? Mi ne tražimo ništa drugoga, do toga, da si očuvamo naš narodni posjed od tuđih provalnika, a gradačke novine vele, da je njihovo „pravo“ provallti u tuđe zemlje i silovati njihovo stanovištvo. To je svakako čudnovat pravil osjećaj ove gospode, koja ostaje pri tom, da se mi odrek-nemo obrane naših prava, kao čovjek zaštite policije, kad mu zlikovci hoće silom oteti lanac i sat. Ali o načelnima pošternja, koja ne vrijede samo za pojedine građane nego i za čitave narode, ne možemo se cijenkati i popuštati, pošto bi time postali sukrivima moralnog zločina. Mi tražimo jedino to, što nam po pravu ide, a kad bi popustili, morali bi i mi nepravednost proglasiti pravom.

Iz Slovenije. Proljeće je osvanulo u Štajerskoj, piše „Jugoslovani“. Rastopio se led i iz plodnih naših poljana i livada iznikao je prijatan svijet: Jugoslavija. Sve se raduje. I dapače i takvi je dolaze gledati, koji joj se prije nijesu radovali. Za Jugoslaviju izjavljuju se dapače ljudi, koji nijesu nikad bili narodni i koji nijesu ni pojma imali o slovenstvu. — Volja za ujedinjenjem i za slobodnom domovinom ujedinjenog jugoslavenskog naroda je kod Slovenaca takva, kakvu pokazuju naredni brojevi. Dosad je poznato, da je za slobodnu Jugoslaviju glasovalo: 564 općine, 361 kraj sa 155.812 potpisa čena i djevojaka, 21 zastupstvo i školsko vijeće, 15 župana posebice, 49 društava, radništvo i slični slojevi u 102 kraja, svećenstvo u 35 dekanija i volja će tog naroda pobijediti — „Jugoslovani“ pozivlje Slovence u Kranjskoj, neka podignu svoj glas proti strahovladi dr. Sušteršiča. Neka zahtjevaju, da se sazove zemaljski sabor, i taj neka zahtjeva onda naše ujedinjenje i izvršuje u djelokrugu, koji mu je dan, načela, za koja se s nama bori vascijeli demokratski svijet! Neozbiljno da je zahtjevati demokraciju i samoodredjenje, vlada li doma tiranija ili oligarhija!

Pašić za razdlobu Austrije. Listu „Die Zeit“ javljaju iz Lugana: „Corriere della Sera“ priopćuje razgovor sa srpskim ministrom-predsjednikom Pašićem, datiran u Krfu, u kojemu je ovaj među ostalim izjavio, da počinaju Srbi malo po malo osjećati za Italiju simpatije. Prva svrha rata da je poraz-dijeljenje Austrije, kod česa bi morali Česi ponagati Pašić je mnijenja, da se ofenziva ne dađe otkloniti i antanta mora da doprinese najveće žrtve, a to tim više, pošto se približava odluka. Radikalno riješenje balkanskih se pitanja dađe postići samo savjetom Slavena s Italijom.

Iz Bosne. Osječki „Jug“ prima iz Sarajeva: — Pisanje „Hrv. Anevnika“ izazivlje već ogorčnije i u najboljem dijelu Stadlerovih pristaša. Franjevački provincijal bio je kod nadbiskupa Stadlera i zamolio ga, da zabrani „Hrv. Dnevniku“ nenarodno i harangersko pisanje, jer će on inače uputi franjevece, da ne samo ne drže taj list, već da u narodu protiv njega povedu agitaciju. Kako će se ova afera između Stadlera i franjevača svršiti, sve očekuje s napetošću. — Iz Mostara dolaze tužni glasovi, jer glad kuca nemilosrdno na vrata. U utork je gladna svjetina čitavo popodne do na večer 9 sati haračila dućane sa živežom. Redarstvo je bilo ne-moćno. Vojništvo, koje je moralo, doći iz obližnjeg

mjestu, uspostavilo je mir istom kasno u noći. Uzuranost neprestano vlada, pa ako se brzo ne pomogne, moglo bi se ovo opetovati“.

„Neue Freie Presse“ i Ukrajinci. Dopisnik je „Neue Freie Presse“ imao razgovor sa članom ukrajinske mirovne delegacije, koji boravi u Beču sa nekolicinom članova ukrajinskog odaslanstva. Među ostalim je taj gospodin izjavio, da su si u boju proti Ukrajini složne sve ukrajinske stranke, pošto Ukrajinci znadu, da bi boljševički režim značio za njih propast. Boljševici da idu u glavnom za tim, da se dočepaju ukrajinske žetve te da žele nastupiti istom brutalnom silom, kojom se služe u ostaloj Rusiji, takodjer u Ukrajini. Ukrajinci teže samo za tim, što se dađe postići, te nijesu skloni gubiti sile za fantastičke ciljeve. Ukrajinci nastoje uspostaviti prijateljske odnošaje sa Austrijom, Njemačkom i ostalim državama četvornog saveza. Što se tiče Cholma, to su Ukrajinci spremni doći u susret Poljacima u toliko, da se odredi pripadnost ove zemlje pomoću plebiscita. Preduvjet je za taj plebiscit međutim povratak onih Ukrajinaca, koji su bili potjerani od Rusa iz te zemlje ili koji služe ili su služili u ruskoj vojni.

Zagonetna Rusija. „Narodni Listy“ pišu: Kad bi nam bio netko pred nekoliko godina kazao, da ćemo imati u dobi bežičnog brzajava, telefona, diplomatskih agentura, stalnog međunarodnog saobraćaja itd. o tom, što se događa po svijetu, zamršenije podatke, nego su ih imali ljudi pred 1000 godina, svaki bi mu se bio nasmijsao. Danas u istinu znamo, što je jučer govorio predsjednik kitajske republike, što danas misli australski premjer i kamo će poći sutra kralj argentinskih sinanara na šetnju. Nasuprot ne znamo ništa o susjednoj državi, kojom tresu rasulo već mjesece i mjesece; o tim događajima znamo manje nego li o unutarnjosti zemaljske kruglje. Bijela je garda porazila crvenu gardu, crvena je garda porazila bijelu. Boljševici su osvojili Kijev, a isto-dobno bijahu grozno poraženi. Krilenko je bio službeno odveden u zatvor, a istodobno je službeno opet na slobodi. Ukrajina je primila novac od četvornog sporazuma, mir je međutim sklopile sa središnjim vlastima. Nitko ne zna, zašto se Rumunjska bori s ruskom revolucijom, ruska revolucija s Ukrajinom. Kaledin sa svima, Kornilov bogzna s kim. Engleski premjer, obično tako dobro informovan, veli dan-danas kao običan čovjek iz Dobruške ili iz Vinohrada: „Ne znamo, što se zbiva...“

Ruska „crvena vojska“. Iz Londona se javlja: Osnivanje „crvene vojske“ u Rusiji veoma brzo napreduje. Vanredne osobne pogodnosti, naročito dobra hrana, mame na hiljade momaka, da se prijavljuju kao vojnici u Petrogradu. U prvim trim sedmicama prijavilo se je tobože preko 300.000 momaka u „crvenu vojsku“. Čini se ali, da je pučka vlada privolila, da veće redovite četne tjeljesine predju k „crvenoj vojsci“ te da ih neće razoružati. Čini se, da Krilenko, koji je još uvijek vrhovni zapovjednik u Rusiji, nastoji, da se približi Aleksejevu, koji se je, kako je poznato, već odmah u početku sa svojim kozacima nećkao, da razoruža. Krilenko namjerava sastaviti novu, pouzdanu vojsku, iz koje sada izlučuje sve sumnjive elemente. Sada se u Rusiji ne razoružaje, već se za boljševike sastavlja nova vojska, koja bi imala postati veća. I tvornice za proizvodjanje ratnog materijala su opeta počele raditi. Naravno, da manjka sirovina. No, nije isključeno, da će se radi dobava boljševici obratiti na Ameriku. Šira javnost se zato mnogo ne zanima, te ne vjeruje, da će boljševici u vojničkom obziru moći nešto poduzeti. — „Kölnische Volkszeitung“ dobiva iz Berlina: Odluka boljševika, da ustroje revolucionarnu vojsku, imade za Njemačku, a još više za Austro-Ugarsku, neobično opasno značenje. Stigle su već izvjesne vijesti, da boljševici već razmještaju čete, da ih bace na Ukrajinu. Trockova vojna sa oslobođenim ruskim četama protiv Ukrajine znači vrlo veliku opasnost za novu ukrajinsku državu. Na mjerodavnim mjestima nijesu voljni dopustiti, da im Trocki tako uništi plodove mira s Ukrajinom.

Iz naše povijesti.

Proganjanje slavenskih činovnika u Rovinju.

Interpelacija zastupnika dr. Korošca i drugova na ministra-predsjednika, ministra pravosuđa i ministra unutrašnjosti: „Pošto obuhvaća okolica okružnog suda Rovinj pučanstvo, koje je u ogromnoj većini jugoslavenske narodnosti, c. kr. pravosudna je uprava, koja zaposjeda sva vodeća mjesta, uz malo iznimaka, s talijanskim sucima bez jugoslavenskog jezičnog znanja, prisiljena, da ima u Rovinju uvijek namještenih nekoliko prislužnika i praktikanata jugoslavenske narodnosti. Za mlade juriste je život u tom zaostalom gradu teška žrtva, jer uz nestalne odnošaje stanovanja ne samo da nemaju nikakve prilike za društveni saobraćaj, već im je talijansko stanovništvo već po tradiciji neprijateljsko. Ironija je sudbine, da su na početku rata c. kr. oblasti po cijelom Primorju nastupale rukom u ruci s talijanskim pučanstvom proti Slavenima. Talijani su posvuda napadali Jugoslavene kao izdajnike i srbofile, na sve

možda ih načine denuncirali i u svim obalnim mjestima dalo je uapšenje kakvoga Jugoslavena povoda za sakupljanje mnoštva, koje je obasipalo uapšeničke najgornjim psovka. Tako je bilo također u Trstu, Gorici i Rovinju. Ta je žalosa činjenica, koja će ostati jugoslavenskom pučanstvu trajno na pameti. To ima svoj razlog u tomu, da se sastoji takomenuvano stanovništvo primorskih gradova, izuzevši Furlane, isključivo iz renegata, koji su za svaku beznačajnost na raspolaganje. Pravdi za volju treba priznati, da pravo talijansko stanovništvo, to su oni malobrojni Talijani, koji su čistoga narodnoga pokolenja, nijesu odobrivali tog postupanja svojih suplemenjaka. Rovinjci također nijesu godine 1914. htjeli da izostanu pri općem progibanju Slavena. Jugoslaveni se nijesu mogli pokazati ni na putu u ured, ni u javnim lokalima, jer su ih posvuda napadali divljim prijetnjama. Prije zapada sunca morao je svatko biti doma, jer noću nije čovjek bio ni za svoj život siguran. Pri tom su u ganunljivoj slozi državne i općinske oblasti podupirale rulju. Neki večer mjeseca kolovoza 1914. pred gostionom Constantini na stolice je Rovinjaca napalo 6 mladih Jugoslavena. Budući da su se također na obali sakupljala mnoštva u skupinama, bilo je odmah jasno, da se radi o roganizovanom napadaju. Sestorica se je gospode odmah otputila prema svojim stanovima. Četvorica između njih i to prislušnici dr. Culja, dr. F. Klarić, dr. Kljunić i A. Matanić bi opkoljena od dvije do tri tisuće osoba. Culji i Kljuniću posrećilo se pobjeći u susjednu zgradu, gdje su kasnije svu noć proboravili u predsjednikovoj sobi. Matanić je pobjegao u hotel Adriatico, dok se je Klarić mogao riješiti pomoću revolvera. Spomenuti je treba žalosnu činjenicu, da podpredsjednik c. k. okružnog sudišta, dr. Antonio Shisa, ne samo da nije poduzeo nikakvih shodnih mjera, već je naprotiv potčinjenim činovnicima naložio, da ne govore medju sobom hrvatski, jer to miči javni mir i red. Također ponovni priziv na vrhovno sudište i na namjesništvo u Trstu nije imao uspjeha. Za c. k. oblasti i žalbože talijansko pučanstvo nije bilo veće zadovoljštine, do li te, da su zatvorili ugledne Jugoslavena, učitelje, svećenike, tako n. pr. zemaljskog odbornika, velečasnog gospodina Andrejića u Poreču, zemaljskog zastupnika, velečasnog gospodina Kirca u Medullinu i pokrajinskog sudbenog savjetnika u Rovinju Maverca. Dne 27. kolovoza 1914. medju raspravom uapsiše prislušnika Stanka Rodića. Pustiše ga bez hrane ne samo taj dan, nego i drugi i treći, dok ga nije konačno riješio tamničarski liječnik. Optužili su ga radi zločina po § 83. k. z., izvršenoga tobože tim, da je oštetio vojnički telefonski namještaj u Rovinju. Tek osam dana iza uapšenja došao je u čelju k uapšeničku redarstveni kancelist Mach, da sastavi zapisnik. Rodić je ostao u rovinjskom zatvoru do 20. rujna, a na to ga odvedoše u Ljubljanu. Tijekom zatvora nijesu mu dali nikakvih, njegovom staležu primjerenih polakšica. Tako mu na primjer nijesu dozvolili, da uzme sa sobom u Ljubljanu rublja ni išta drugoga. Tek na ljubljanskom gradu, u tamošnjem zatvoru, doznao je Rodić, da su ga bila optužila dva općinska redara, da je u noć 19. kolovoza 1914. mimogred izvršio na vojničkom telefonskom namještaju, koji vodi od crkve sv. Fume u lučki ured, atentat — palicom. Oba su tužitelja ispovijedala, da su slijedila prislušnika na sto koraka i na to su začula udarac. To je bilo za oba poštenižaka dovoljan dokaz, da je na telefonski namještaj bio izvršen atentat. Budući pak da nije bilo tobože nikoga drugoga u blizini, oba su naravno smatrala gospodina Rodića napadačem. Oba su redara, točno saznala za naslov Rodićev, a ipak su učinila optužbu, da su Rodića svu noć badava tražila, da ga uapse. Gospodin je Rodić bez inoga dokazao, da je bio u noći od 19. na 20. kolovoza kod svojih roditelja u Pazinu. Na to su tužitelji promijenili datum na 21. kolovoza, ali to se također nije slagalo. Redari, koji su naime htjeli, da tobože uapse prislušnika već prve noći, učinili su to tek osmoga dana. Rodić nije imao kod sebe nikakve palice, a također da ju je imao, ne bi bio mogao s njom učiniti ništa telefonskom namještaju, jer žice stoje previsoko. Još te kritične noći pretražili su telefonski spoj, a da nijesu mogli ustanoviti nikakvo oštećenje. Optužnicu su sastavili tek 27. kolovoza, dakle jedva osam dana poslije „strašnog“ događaja. Također kućna premetačina, koju su proveli iza optuženikovih leđa, ostala je bez uspjeha. Jednom riječju: Cijela je optužnica bila za svakoga objektivnoga činovnika bespredmetna, i dapače sumnjiva. Unatoč tomu, oni su c. k. državnog činovnika jednostavno uapsili. Dne 4. studenoga 1914., kad su bili obustavili vojnički proces, gospoda su Rodića pustili na slobodu. Uslijed nedostajanja svakog činjeničkog stanja, na predlog c. k. višeg državnog odvjetništva u Trstu, odustali su od svake disciplinarne istrage. Također u zatvoru na ljubljanskom gradu postupali su s Rodićem najprostije; turili su ga u nečistu, vlažnu sobu, gdje je bio propuh i gdje je morao slabo odjeven spavati pod otvorenim prozorom bez stakala. Tu si je napratio kronični plućni katar, od kojega boluje još dandanas. Slaba hrana mu je nadalje prouzročila neozdravljiv želučani katar. Te dvije bolesti posljedice su čovječje nepravde, koje će morat da snaša gospodin Rodić trajno. Državna oblast nije dala c. k. činovniku nikakve zadovoljštine i također protiv denuncijantima,

te pakosnim činovnicima, koji su postupali na temelju besmislene optužbe, nije se ništa pokrenulo. Za to pitamo gore imenovanu gospodu ministre, jesu li pripravni, da opisani slučaj ispituju, da priznaju, da su c. k. oblasti djelomično malomarno, djelomično zlobno postupale, te da daju c. k. prislušniku, gospodinu Stanku Rodiću, potpunu zadovoljštinu? — To je eto jedna stranica iz naše povijesti. A ima mnogo, veoma mnogo takovih stranica. Zavisi o nama, da ih ne zaboravimo, da ih našoj djeci u krv uštrcamo, u mozak zabijemo, neka znadu i neka se sjećaju.

Domće vijesti.

Djelovanje istarske aprovizacije. Općinski ured Pula javlja: Prema dopisu zemaljske upravne komisije u Poreču od 4. t. mj. broj 449 opskrbljivanje je Istre s živežom bilo preuzeto od rečene komisije. U tu svrhu bio je utemeljen u Trstu: „Istarski zavod za dobavu“. Rečeni zavod započeo je odmah svoju djelatnost i početi će raspačavati živež, netom isti bude stigao zavodu. Razdioba brašna početi će radi tehničkih poteškoća mjeseca veljače još od komisije u Trstu, novi zavod preuzet će to tek 1. ožujkom t. g.

Iz gradske aprovizacije. Danas u četvrtak, dne 21. veljače, prodat će poslije podne aprovizacijsko povjerenstvo na gradskom tržištu na živežne karte od broja 1—5000 po dva jaja uz cijenu od 90 fillra po komadu.

Provala u tuđi stan. Jakov Deprato, stanujući na Vinogradskoj cesti (Via delle Vigne) prijavio je redarstvu, da su nepoznati gostovi posjetili njegov stan, provalivši nasilnim putem u kuću, gdje su isprevracali pokućstvo i otieli iz ladice K 1400 u novcu, dva sata i tri zlatna prstena. Dosad se tim provalnicima nije moglo ući u trag, i ako redarstvo pomno ispituje.

Provalna krađa u društvu „Tennis“. Redarstvu bi prijavljeno; da su nepoznati zlikovci provalili u garderobu društva „Tennis“ te pokrali i odnijeli cipela iz gume, košulja, hlače i ostale društvene imovine u vrijednosti od K 1370. Redarstvo im je za petama.

Prodaja ribe. U slučaju, da priprije riba, prodat će se ona danas Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici karata počevši od broja 6701.

Dnevne vijesti.

Pikantni list u prkos cenzuri. Prijatelj nam lista piše: Vi ste novinari nespretni ljudi. Vječito se srdite na krvnog vašeg neprijatelja, kvarite si živce vječitim okapanjem sa cenzurom, a ipak ne postizavate drugog rezultata do onoga, da vam plijene vijesti iz „Slovenskog naroda“ ili iz „Reichspost“. Pošto je unatoč nepozitivnom radu našeg duhovnog štitništva strogo zabranjeno misliti drukčije negoli „Tagespost“ ili koji drugi slični organ svjetskog glasa, ne preostaje vam u redakciji drugog sredstva, da ispunite list, do šakara, lijepila i opreznih citata. Pošto nedostatak papira ograničuje danomice opseg lista, da će doskora biti novine sitnije od poštanskih maraka, ne shvaćamo, zašto ne bi mogli udovoljiti čežnji čitalačke publike za senzacijama i za pikantnim vijestima slijedećom metodom: Skrećite sav list na običan sadržaj, koji se nalazi na zadnjim stranicama svake knjige i pišite: Senzacionalna vijest o položaju u Poljskoj, zabranjena po nalogu ministerijalne komisije, broj taj i taj, od dne toga i toga, može se čitati: U „Glasu Slovenaca, Hrvata i Srba“, u „Hrvatskoj Rijeci“, u „Kalendaru za invalide“ i u tjedniku za tercijalke, uz točno navedene broja, stranice, retka i stupca. Ove se novine kupuju kod Krmpotića ili Fajta ili se čitaju u kavani Narodni dom, Tegethoff, Central itd. Tako redom za sve najzanimivije vijesti. Javnost će vam biti zahvalna za takve putokaze, a vi ćete prodati list i činiti i inače dobre poslove. Stupite u saobraćaj sa svim novinama, koje kanite citirati, a sa svim kavanama, koje namjeravate navesti i neka vam plaćaju za svaki citat po jednu krunu. Time ćete novinama steći čitalaca, kavanarima posjetnika, a vaš list bit će list listova, kao pjesma nad pjesmama, bit će ekstrakt javnog mnijenja, Bedecker kroz novinarski svijet, kroz zamršene dnevne događaje svjetske kronike te ćete mnogo prištediti na papiru, tisku, slagarima itd. Eto, così si fa...

Radničko pitanje.

Došlo je doba, da okupimo također u našem gradu sile našeg jugoslavenskog radništva u organizaciju i da sa ovim ujedinjenjem naših najvećih narodnih energija udarimo temelje našem radu oko budućnosti i procvata našeg naroda. Ne ide se za tim, da se cijepka radničke sile, pošto i mi stojimo u toliku na međunarodnom stanovištu, u koliko pristajemo bez ograničenja uz potrebe solidarnosti radništva u svim staleškim pitanjima. Ali na drugoj strani potrebno, da se ostvari naša jugoslavenska radnička organizacija, a to ne toliko iz staleških koliko iz državnopravnih razloga, koji bi mogli postati kob-

nima ne samo za narodnu stvar već i za naš radnički stalež uopće. Jugoslavenska je naime država jedino jamstvo, da će i naš radnički stalež stići onu važnost u budućnosti, koja mu pripada prema općim prilikama u našim zemljama. Dok su ostale zemlje u Austriji više ili manje buržoaske, mi buržoazije ni nemamo. Demokratski bi izborni sustav donio i buržoaziji znatno zastupstvo, a pošto naš narod ne tvori većine u Austriji, nalazili bi se i njegovi radnički i seljački zastupnici vječito u manjini te ne bi mogli uspješno zastupati radničkih prava; kako naši današnji narodni zastupnici ne mogu da nametnu parlamentu volju svog naroda, ne bi mogli niti naši radnički i seljački zastupnici, da iznuđu od takvog parlamenta priznanje prava našeg radničkog i seljačkog naroda. Ali imade još drugih, zamašnjih razloga, koji traže, da se naš radnički narod organizira u znamenju državnopravnog programa. Država se je ovim ratom tako strašno zadužila, da se financije ne mogu spasiti dosadašnjim finansijskim sistemom. Kao što i Rusija, moraće i naša država da socijalizira različite grane produkcije, da preuredi barem djelomično privredni život po socijalističkim načelima, da podržavi različita poduzeća, e da uzmogne dosadašnjim dobirkom privatnika pokriti državni manjak. Središnja bi se time vlada ojačala, imala bi time mnogo više sredstava, da utječe na narod i da vlada njima. Veoma bi lako mogla ona nekog lijepog dana nadomjestiti n. p. radnike jugoslavenske narodnosti u Puli sa Talijanima ili Nijemcima, a naši zastupnici ne bi mogli da učine ništa protiv tomu, pošto bi uvijek bili u manjini. O pravcu politike u našim zemljama određivala i zaključivala bi uvijek nejugoslavenska većina, a vlada, koja bi raspolagala sa najvažnijim poduzećima u našoj zemlji, mogla bi isključiti iz njih naše radnike ili prisiliti ih da ovi pristaju u ovaj ili onaj frankovački program. Do ove socijalizacije će bez sumnje doći, što će ojačati centralu u Beču, a oslabiti utjecaj našeg naroda na nju. Vlada će imati onda više oružja protiv nama negoli mi protiv vladi. To su najvažniji razlozi gospodarskog značenja, koji nas sile, da zahtijevamo jugoslavensku državu, a čine ovu jugoslavensku državu glavnim postulatom našega radništva. Kakove li koristi od različi poboljšica, koje bi vlada nudjala radnicima, kad bi ova ista vlada mogla da isključi po mloj volji naše radništvo iz državnih poduzeća? Radi toga je potrebno, da se preuredi u Austriji prilike na takav način, da će u našim zemljama doći do izražaja volja našega naroda, i to je samo onda moguće, ako se ostvari naša jugoslavenska država, koja će obuhvaćati sve jugoslavenske zemlje. U toj će državi biti građanstvo veoma slabo zastupano; glavno će se zastupstvo sastajati od radnika i seljaka, ova nam činjenica daje jamstvo, da će ova radnička i seljačka većina u našem budućem parlamentu najbolje zastupati svoje ili radničke i seljačke interese. Tko bi mogao danas da spriječi postignuće ovog našeg cilja, od kojega je ovisan ne samo naš život kao Jugoslavena već i život kao radnika i seljaka? Jedino imperijalizam jedne ili druge nama nesklone narodnosti. Radi toga mora da bude naša organizacija radnika narodna, i ako će biti u metodi, u sudjelovanju u boju za radničke interese sa radnicima ostalih narodnosti međunarodna. Cilj je naš, da sa jugoslavenskom državom postignemo na jedan put sve one poboljšice za radnike, koje su nužne za razvoj tog najvažnijeg staleža. Neka odluči svaki radnik ovo pitanje, što se njemu čini bolje: ili boriti se za malenkost vječitim štrajkovima i sporovima sa vladajućim sistemom ili preuredjenje sistema u smislu radničkih želja i zahtjeva; vječiti boj sa vladom nesklonom našem narodu i našem radniku ili obnova vlade u smislu radničkih težnja, da postane vladom radnika i seljaka, koja ne daje narodu, ako je prisiljena, milostinju, već koja je jedino postavljena na vladu, da se brine za dobrobit radničkog i seljačkog naroda. Mi tražimo jugoslavensku državu, kao državu radnika i seljaka te vidimo u njoj jedinu mogućnost, da se provedu ne samo naši narodni već i naši zahtjevi kao naroda pravih demokrata, radnika i seljaka. Postignemo li jugoslavensku državu, zasigurano je našem radničkom staležu ono blagostanje, za koje bi se morao inače mučiti i znojiti stogodišta. Mi želimo vidjeti novi svijet već u naše doba i ne dati se iz oportunističkih obzira zavaravati srećom naših potomaka. Našoj djeci hoćemo zapustiti kao sigurnu baštinu našu jugoslavensku demokratsku državu, koja će biti država radnika i seljaka i koja će i našoj seljačkoj i radničkoj djeci najbolje znati, da obezbijedi budućnost Jugoslavenski radnik.

Prosvjeta.

F. M. Dostojevski: *Idiot*. Moderna knjižica izdala je u prevodu izvrsna prevodioca Ise Veličkovića ovo najveličajnije djelo ruske i svjetske književnosti. To je djelo bilo, može se reći, životni zadatak Dostojevskoga, jer je u njemu htio da pokaže pozitivno lice beskrajsne dobrote, požrtvovanja i čovječstva, tako zvanj čovjekov viši um, kojim se — po Dostojevskome — odlikuju Rusi nad drugima. Takovo lice odvaja se toliko od svoje okoline svojim „višim umom“ te je sasvim razumljivo, kad ga ona smatra — idiotom, međutim je on Krist. Sam Dostojevski opisuje ideju toga romana ovako: „Ideja je romana već davna i meni draga, ali je tako teška, da je se dugo nisam smio da prihvatim. Glavna je namjera romanu, da prikazem pozitivno prekrasnoga čovjeka. No ništa nije teže od toga na svijetu, a osobito sada... Prekrasno je ono, što je ideal, ideal ni naš ni onaj civilizovane Evrope nije još ni izdaleka izradjen... Od prekrasnih lica u kršćanskoj literaturi stoji iznad svih kao najsavršenije lice Don Kihot. No on je samo zato prekrasan, jer je ujedno i smiješan“. Tako je i njegov knez Myškin možda za niske duše smiješan, dok je uistinu protagonist nove civilizacije, koja se tek stvara. O ideji *Idiota* napisao je predgovor dobar poznavalac Dostojevskoga dr. Dragutin Prohaska. — Prvi i drugi dio romana obuhvaća 44.—46. svezak *Moderne knjižnice*, te se dobiva u svim knjižarama uz cijenu od K 5.40 broširano, a uz cijenu od K 6.40 uvezano. Daskora će izaći i treći i četvrti dio toga romana kao 47.—50. svezak *Moderne knjižnice*, pa će tako i naši čitatelji imati u izvrsnom prevodu ovo najruskije djelo, koje u najvećoj mjeri predstavlja rusku civilizaciju, kako ju je sebi zamišljao ruski genij Dostojevski.

Gospodarstvo.

Bilanca i vrijednosti papira.
Da se odmjeri vrijednost raznih državnih papira, bilo su njihove cijene s danom 31. decembra 1917. uredno ustanovljene vladinom naredbom, koja se dobije od uprave urednog lista bečke burze (Beč I. Börsengasse). Svaki listanek stoji s poštarinom 55 para. Ali zadruga smije u svojim obracima procijeniti državne papire i drukčije prema svojem uvjerenju t. j. niže od cijene bečke burze. Celjska „Zadruga“ piše: Ako pogledamo u burzovni popis, vidimo, da su raznim papirima odmjerene takove cijene, koje su preko mjere visoke. Prilike su novčanog trga posve normalne. Mora se računati, da je današnje stanje nestalno i da mogu cijene vrijednosnih papirina prije ili kasnije zantno pasti. Ne smijemo zanašati se, da bi se realizirao dobitak, koji rezultira sada iz previsokih današnjih cijena nekogih papira. Banko bi se moglo dogoditi, da po koja zadruga se nadje

kasnije u prilici, bude li u svojim bilancama računala nerealnosti. Ni govora nema, da bi zadruga morale bezuvjetno bilancirati vrijednosne papire po cijenama bečke burze. Niti porezni propisi toga ne nalažu, i ako se tako umanja porezni dobitak, jer nije pravo da se iporezi nerealni kurzi dobitak. Bilance se mogu i moraju sastaviti trgovački pravilno; kako to odgovara istinitim cijenama vrijednosnih papira. Uredne cijene su svakako maksimalne cijene, kojih se u bilanci ne smije prekoračiti. Preporuča se s toga, da se zaračunaju doista niže, a ne više avakako od kurznih cijena dne 25. jula 1914. Ako hoće ipak koja zadruga da svoje papire bilancira po uredovnoj odmjeri, neka izravna po tom taj nerealni čist dobitak u posjednom fondu za pokriće kurznih gubitaka.

Mali oglasnik

KINO CRVENOG KRIŽA
Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

GOSPODJA EVA

Društveni igrokaz u 3 čina sa

ERNO MORENA.

Početak: 3.30, 4.40, 5.50, 6 i 7.10.

Neprekidne predstave.

Ulaznica I. prost. 1 K; II. 40 h

Ući se može kod svake slike.

Ravnateljstvo se priznaje pravo promijeniti raspored.

Naše se je ženski sat.
Može se podignuti u Krmpotičevoj podružnici u ul. Franja Ferdinanda, broj 3.

Kupilo bi se dva ulišta.
Obratit se na željezničkog činovnika u Cabroničima, z. pošta Svet Vrhčanat.

Vješta glazbenice mogu odmah nastupiti posao u parnoj praonici crven. križa.

Oglasujte

u „Hrvatskom Listu“!

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI

registrirana zadruga na ograničeno jamčenje
ulica Carrara br. 4, vlasitla kuća
„Narodni Dom“.

Podružnica u Pazinu.

Prima uloške na štednju, te ih ukamaćuje sa

4 % kamata

Eskomplira mjernice uz najpovoljnije uvjete i daje zajmove na nepokretnine.

Uredovni satovi: od 9—12 prije pod. i od 4—6 popodne.

Važno! **Važno!**
Zamjena ratnih zajmova

ratno-zajmovne-osjegur. police

Važno! Svaki vlasnik VII. ratnog zajma i prijašnjih emisija, iako svoje potpisivanje bezplatno bez ikakve pare gotovine i (do K 5000) odmah skoro podvostruži.

Primjer: Proti uloženu ratnog zajma sa n. pr. nom. K 2.700— iako dobije svak bez ikakvog rizika, odmah pravovaljanu, ratno-zajmovno-osjeguravajuću policu za po prilici nom. K 5.000—

Pojasnenja daje: Osjeguravajući odio c. kr. aust. vojničke zaklade za udovice i siročad u Puli, trg Custozza br. 45, I. kat, Jadranska banka, Podružnica Anglo-austro banke, Podružnica Kreditnog zavoda, Podružnica Depositne banke, Podružnica živnostenske banke u Trstu i Kreditno i eskomptno društvo u Puli.

Kiselu repu

za mjesnu aprovizaciju, vojne zavode ili pod vojnom upravom stojeća poduzeća sa izvoznicom za Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu ili Istru dobavlja už povoljne cijene

Sisačka tvornica kisele repe i selja
u Sisku.

Ponude tražite brzojavno!

JADRANSKA BANKA U TRSTU.

Objava.

Izvanredna glavna skupština dioničara Jadranske banke, koja se je održavala dne 20. januara t. g. zaključila je povišenje dioničke glavnice od K 12.000.000— na K 20.000.000—, te je ovlastila upravno vijeće, da ovo povišenje proveda. Na temelju ovog ovlaštenja zaključilo je potpisano upravno vijeće, da izda u jedan put

20.000 dionica po K 400'— nom. vrijednosti

dižući time dioničku glavicu za **K 8.000.000'—**

na ukupno K 20.000.000—, uz sljedeće uvjete:

1. Dionice VIII. emisije sudjeluju na uspjehu društva sa istim pravima i dužnostima kao i stare dionice počevši 1. jan. 1918.
2. Pravo opcije pripada posjednicima starih dionica, koji za tri stare dionice mogu dobiti dvije nove uz prvenstveni tečaj od K 500—. Dioničari, koji žele da izvrše opcijsko pravo, treba da polože plaštevne dionica jednomu od mjesta, koja su navedena kao zvanična te primaju subskripcije.
3. Neoptirane dionice ostat će na raspoloženje dioničara i ostalih subskribenata uz tečaj od K 600—.
4. Predbilježba i uplata dionica u cijelosti mora uslijediti između 1. februara i 1. marta tek. god., u kojem roku treba da se takodjer izvrši pravo opcije.
5. Upravnom vijeću pristoji pravo repartitije neoptiranih dionica, ali će uzeti naročiti obzir na dosadanje dioničare, koji su izvršili pravo opcije i predbilježili daljnje dionice.
6. U slučaju, da prigodom repartitije bude potpisatelju dodijeljeno manje dionica, nego li je predbilježio, povratit će mu se uplaćeni višak.
7. Dobitak na tečaju novih dionica pripast će — po odbitku svih troškova i pristojbina — pričuvnoj zakladi Jadranske banke.
8. Subskripcije primaju:
 - a) Jadranska banka u Trstu i njezine podružnice u Beču (I. Tegethoffstrasse 7—9), Dubrovniku, Kotoru, Ljubljani, Metkoviću, Opatiji, Splitu, Šibeniku i Zadru, te sljedeći zavodi:
 - b) Banka i štedionica za Primorje na Sušaku i njezine podružnice u Bakru i na Rijeci.
 - c) Prva Hrvatska štedionica u Zagrebu i njezine podružnice u Bjelovaru, Brodu n. S., Crikvenici, Delnicama, Djakovu, Karlovcu, Kraljevici, Novom Vinodolskom, Osijeku, Požegi, Rijeci, Senju, Sisku, Sv. Ivanu Zel., Varaždinu, Vel. Gorici, Vinkovcima, Virovitici, Vukovaru i Zemunu.
 - d) Hrvatska centralna banka za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu i njezine podružnice u Mostaru i D. Tuzli.
 - e) Srpska banka u Mostaru.
 - f) Živnostenska banka podružnica u Beču.

TRST, 1. februara, 1918.

Upravno vijeće
Jadranske banke